

ÖTLETTÁR A NAGY ÜNNEPEKHEZ

PÜNKÖSD

TEOLÓGIAI-VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Bevezető gondolatok

A pünkösd ünnepkör az egyházi év folyamatában a 3. nagy ünnepkör. Ennek központi alkalma a pünkösd ünnepe. Napjainkban az emberek számára ez a legtávolabbi, leginkább megfoghatatlan ünnep. Ennek oka lehet egyrészt az, hogy az ünnephez kapcsolt történések kevésbé megfoghatók és a mindennapokra alkalmazhatók. Másrészt, itt a Szentlélek munkája emelkedik ki erősen, és maga a Szentlélek is nehezen érthető és értelmezhető – gyakran még a felnőttek számára is. Gyermekkorban is így van ez. A karácsonyhoz a családi élmények mellett viszonylag könnyen kapcsolódik a gyermekek számára Jézus Krisztus születése, Isten váltságmunkájának egy újabb, kiemelkedően fontos pontja. Húsvétkor a megváltás tette és csodája szintén megfoghatóbb. A pünkösd események pedig csodát idéznek és különlegesek, de elég nehéz megfogni őket és kapcsolódni hozzájuk. Ugyanakkor a keresztyénség és az egyház élete szempontjából ez az ünnep fontos. A kiemelt szerepét mutatja, hogy az ősegyház ebben az időszakban nagy örömmel ünnepelt. A pünkösd időszak húsvétól egészen a pünkösd ünnepéig tartott, amikor tilos volt böjtölni, az istentiszteleteken hálaadó énekekkel dicsérték az Urat és felállva (nem pedig korabeli szokás szerint letérdelve) imádkoztak.¹ Az ősegyház tagjai megértették és megélték a pünkösd üzenetét: Isten Szentlelkével folyamatosan közöttünk van, ami hálára és öröme hív bennünket. Isten új szövetséget kötött az emberiséggel, létrejött egy mindenkit (pogányokat és zsidókat) is magába foglaló közösség, melynek mindannyian a tagjai lehetünk. Ennek az öröme és Isten szövetségébe hívása ma is megélhető, éppen ezért fontos, hogy a gyermekek életéből se maradjon ki a pünkösd üzenet.

Teológiai szempontok

Az adott történet rövid összegzése és elhelyezése a kapcsolódó bibliai könyvben, a Szentírás egészében

A pünkösd történet leírásával egy helyen találkozhatunk a Szentírásban. Az újszövetségi történeti könyvek között, az Apostolok Cselekedetei indít ezzel. Ahol Lukács evangéliuma véget ér, ott folytatódik. Nem véletlenül, hiszen mindkét könyv Lukács evangélistához kapcsolható. Míg az evangéliuma arról szól, amiket Jézus tett és tanított (ApCsel 1,1), addig ez a másik írás Jézus mennybemenetelével és ígéretével indít. Jézus ígéretet tesz a tanítványainak arra, hogy elküldi hozzájuk a Szentlelket, aki erőt ad a tanítványok számára. Ezután „szemük láttára felemelkedett, és felhő takarta el őt a szemük elől.” (ApCsel 1,9). A fejezet folytatásában olvashatunk még arról, hogy a tanítványok igyekeznek élni az életüket a különleges események után, így Júdás helyére választanak egy másik apostolt. Ezután a 2. fejezet a pünkösd

---

¹ Szénási Sándor: Ünnepeink. A református egyházi év. Kálvin Kiadó, Budapest, 1997. 73.o.

eseményekről szól: Krisztus ígérének a beteljesedéséről, a Szentlélek eljövételéről és ennek következményeként az első gyülekezet létrejöttéről. Az ezt követő fejezetekben az első gyülekezet életével találkozhatunk, az apostolok tettein keresztül megismerhetjük azt az utat, ahogyan Isten kiterjeszti az ígérését más népekre is.

Kortörténeti, illetve teológiai háttér röviden (lényegi elemek), kiemelkedő kifejezések, fogalmak és rövid magyarázatuk

a) Helyszín és időbeli behatárolás

A pünkösd szó maga a görög „ötvenedik” kifejezésből (pentekoszte) származik, mivel a páskaünnep (húsvét) után ötven nappal ünnepelték. A Szentírás maga is így vezeti le az ünnep időpontját: Jézus feltámadása után még 40 napot töltött a tanítványokkal, ekkor ment a mennybe, majd a mennybemenetele után tíz nappal jött el az általa ígért Szentlélek. Ez az ünnep azonban ószövetségi gyökerekkel rendelkezik. A páska után 7 héttel ünnepli a zsidóság a hetek ünnepét, ami a páska záróünnepként, illetve a termés első zsengejének az ünnepeként is értelmezhető. A harmadik fő ünnep a zsidóság életében. Az ó- és újszövetségi szokások közé tartozott, hogy elég sok zarándok ment ekkor is Jeruzsálembe, hogy áldozatot mutassanak be és hálát adjanak Istennek a termését és a Tőle jött áldásokért.² A zsidóság számára az aratási ünnep még egy jelentéssel kapcsolódott össze, mely aztán a leglényegesebb lett a számukra. Ezen a napon emlékeztek arra is, hogy Isten Mózesnek a Sínai hegyen adta a Törvényeit.³ Erről az ünnepről olvashatunk az ApCsel 2-ben is, amikor arról van szó, hogy Jeruzsálembe zarándokok érkeznek közösen ünnepelni.

Időben a Krisztus utáni első század harmincas éveinek közepén járunk, és a helyszín Jeruzsálem, a főváros, a szent város. A feldolgozás Jézus mennybemenetelével indít (ahogyan az ApCsel-ben is olvashatjuk). Ez az **Olajfák hegyéhez** kötődik. Az Olajfák hegye a húsvéti történetekben is fontos szerepet kap. A Jeruzsálemet körülvevő hegláncolat része, ahonnan különösen szép kilátás nyílik a templomra és magára a városra. A hagyomány, illetve az ApCsel 1,12 szerint itt történt Jézus mennybemenetele is (bár Lukács 24,50 arról beszél, hogy Betániáig ment Jézus a tanítványaival, és onnan ment fel a mennybe).⁴ Mivel az út Betánia felé az Olajfák hegyén keresztül vezetett, így akár mindkét variáció elképzelhető. Valójában nem a pontos helyszín a lényeges, hanem az, ami ott történt. Jézus nyomatékosan megkérte a tanítványokat, hogy maradjanak Jeruzsálemben, és ott várják be az ígért közelgő beteljesedését. Ez az ígért egyrészt a Szentlélek eljövételére vonatkozott, másrészt arra, hogy a megérkező Lélek átformálja az életüket, és Krisztus tanúivá teszi őket az egész világon.

Jeruzsálem a zsidóság számára vallási központ volt. A Mózes könyveiben megfogalmazott „egy Isten, egy nép, egy templom”-alapelvek beteljesülését kapcsolták a jeruzsálemi templomhoz. Még a diaszpórában (szétszóratásban) élt zsidók számára is fontos volt, hogy lehetőség szerint évente három alkalommal elmenjenek Isten házához, és ott mutassanak be áldozatot Neki. (A pünködsdi események során is ezért vannak a zarándokok Jeruzsálemben.) A

---

² Pünkösd szócikk. In: Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon I–II. Kálvin Kiadó, Budapest, 1993. Interneten elérhető: www.arcanum.hu

³ Szénási Sándor: Ünnepeink. A református egyházi év. Kálvin Kiadó, Budapest, 1997. 27. o.

⁴ Olajfák hegye szócikk. In: Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon I–II. Kálvin Kiadó, Budapest, 1993. Interneten elérhető: www.arcanum.hu

Szentírásban szó szerinti és átvitt értelemben is nagy szerepe van Jeruzsálemnek. Nekünk, keresztyéneknek ez a város testesíti meg azt a helyszínt, ahol Jézus váltságmunkája megvalósult: itt (is) tanított Jézus, illetve a város környékén történt a keresztre feszítése és feltámadása. A Szentírás átvitt értelemben is beszél a mennyei Jeruzsálemről, mely az Istennel való, örökkévaló élet színtere. A pünkösdi eseményekben azonban a szó szerinti Jeruzsálem kap fontos szerepet. Itt gyűlnek össze a tanítványok, egy házban, egy helyen, amikor a Lélek különleges módon jelenik meg az életükben.

b) Történeti vonal és a bibliai történetben található személyek

Az események szereplői a következők: Jézus Krisztus, az apostolok, akik most már újra tizenketten vannak (Mátyás apostollá választása után), a jeruzsálemi zarándokok tömege (pogányok és zsidók egyaránt), illetve maga a Szentlélek. A pünkösdi eseményekben emberi oldalról nézve mindegyik tanítványnak nagy szerepe van (mind megtelnek Szentlélekkel), de kiemelésre Péter kerül. Az ő „igehirdetése” az, aminek az üzenete eljut minden jelen lévőhöz.

c) A pünkösdi csoda leírása

Jóel próféta próféciájának (Jóel 3,1–5) a beteljesedése történik itt, valamint Jézus ígéréteinek a beteljesedése (Jn 14,16; 16,7), ami egy új időszak kezdete. Ez az esemény egyszeri és megismételhetetlen, nincs ehhez hasonló leírás a Szentírásban. Illetve, egy ószövetségi eseményre utalva, fordított Bábelnek is szoktuk nevezni. (Bábel tornyánál az emberek nyelve szétvált és összezavarodott, itt Isten csodája lehetővé tette, hogy mindenki megértse egymás nyelvét.)

Az ApCsel 2-ben található leírás hallásélményt, valamilyen tanítványok által látott víziót is magában foglal. Már a leírás is sejteti, hogy emberen túli erők mozdultak meg. Azok a képek, amelyeket használ a könyv írója, természeti jelenségekhez kapcsolhatók. Időbelileg tudjuk, hogy pünkösöd napján (zsidó aratási ünnep, mely ekkor már egyben a Sínai-hegyi szövetségkötés ünnepe is), történnek az események, együtt van a 12 tanítvány, egy helyen. Egy olyan kifejezéssel kezdődik az ApCsel 2,1 leírása, amely arra vonatkozik, hogy befejeződött egy korszak (egy időszak). A 2. verstől kezdődik a pünkösdi csoda konkrét leírása. „Szelrohamhoz hasonló zúgás”-t hallanak a tanítványok az égből, majd lángnyelvek jelennek meg, amelyek szétoszlanak és egy-egy darabjuk mindegyikükre rászáll. Az égből érkező hanggal azt sugallja a szerző, hogy Istentől jött ez a különleges hang, amely mintha erősen zúgó szél lenne. A héber nyelvben a szél kifejezés ugyanaz, mint amit a lélekre használnak (ruah). A megosztott, tüzes lángnyelvekhez hasonló jelenés is erre utal.⁵ Tehát itt Isten Lelke az, amelyik megjelenik látható és hallható formában, és a tanítványokat átformálja. A külső jelek után a belső változás az igazán lényeges: a tanítványokat Isten ereje, Lelke átformálja. Mindannyian nyelveken kezdenek szólni és bátorságot nyernek. Kimennek a zárt házból az ünneplő sokaság közé, és ott beszélnek Jézus megváltói munkájáról, az Isten által adott üdvösségről. Itt több különleges dolog is történik. Egyrészt Isten Lelke teszi lehetővé, azt, hogy különböző nyelveken szóljanak. (A nyelveken szólás ajándékát kapják, melyről más helyen is ír a

---

⁵ Lenkeyné Semsey Klára: Az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv magyarázata. In: Jubileumi Kommentár. A Szentírás magyarázata. Kálvin Kiadó, Budapest, 1998. <http://biolka.ro/upload/Jubileumi%20Kommentar.pdf>

Szentírás.) Másrészt azt is, hogy az elhangzott tartalom valóban az Isten által adott üzenet legyen. Harmadrészt a hallgatók nemcsak meghallják, hanem meg is érthetik ezt az üzenetet, mely szintén a Lélek munkája. Így formálhatja át az ő életüket is. Isten megváltásának a híre minden nép nyelvén megszólal, mert mindenki számára érvényes eseményről van szó. Többféle reakciót láthatunk az emberek részéről. Van, aki csodálkozik, van, aki ámul a csodán, vannak, akik tanácstalanok és olyanok is, akik gúnyolódnak.

A *Történet a Bibliából* c. kiadvány feldolgozása nem tartalmazza Péter pünkösdi beszédét, mely egy nagyon részletes, jól kidolgozott misszióbeszéd.⁶ Szól Jézus életéről, tetteiről, haláláról, feltámadásáról, mennybe meneteléről és mindezt kontextusba helyezi. Ennek az üzenetét értik meg a jelenlévők és reagálnak rá. Az ApCsel 2,37 szerint „szíven találták” őket, azaz megérinti őket az, amit hallottak, és szeretnének tenni valamit. A megoldás pedig a Krisztushoz fordulás (megtérés), melynek jele a megkeresztelkedés. Ennek következménye, hogy a megkeresztelt emberekből létrejön az első gyülekezet, az ősegyház. Jellemzőit összefoglalja az ApCsel 2,42–47. Az ősegyház tagjainak életén látszott, hogy Isten uralma alatt élnek, és a Lélek hatása jelen van a tetteikben. Ezek a következő módon nyilvánultak meg:

- Rendszeresen, közösen vettek részt az „apostolok tanításában”, mely Krisztus tanításainak a továbbadása és az életükre való alkalmazása.
- A közösség megélésének a része a közös úrvacsoravétel („a kenyér megtörése”), a közös étkezés, a közös imádság.
- Az egymásra való odafigyelés részeként nemcsak eladták a vagyonukat, és a gyülekezetnek ajándékozták, hanem megosztották mindenüket és szükség szerint támogatták egymást.

A hívő életüket látva azt olvashatjuk, hogy a nép szerette őket, és növekedett a gyülekezet létszáma.

d) Dogmatikai kulcspontok a témában

A pünkösdi történet elsősorban az elvont dogmatikai fogalmak miatt nehezen érthető és megfogható gyermekek és felnőttek számára is. Ezek közül néhányat szeretnék kiemelni.

Szentlélek

Isten lényegében egy, de saját maga közlése szerint három személy: Atya, Fiú és Szentlélek. A Szentlélek: Isten, a Szentháromság harmadik személye, aki egyenlő az Atyával és a Fiúval. Az óvodás és alsós gyermekek számára a Szentháromság tanának megértése nem egyszerű. Az Atya könnyebben érthető, ha mint teremtő Istenként gondolunk rá. Jézus Krisztus személye áll a legközelebb a gyermekekhez – mivel Ő maga valóságos ember és valóságos Isten is. A Szentlélek pedig a legtávolibb és a legmegfoghatatlanabb. Cseri Kálmán megfogalmazása segíthet nekünk közelebb vinni a gyermekekhez a Szentlélek titkát:

---

⁶ Lenkeyné Semsey Klára: Az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv magyarázata. In: Jubileumi Kommentár. A Szentírás magyarázata. Kálvin Kiadó, Budapest, 1998. <http://biolka.ro/upload/Jubileumi%20Kommentar.pdf>

Az Atya		felettünk.
A Fiú	ISTEN	velünk.
A Szentlélek		bennünk.

A Szentlélek az, aki segít nekünk belülről átformálódni, megérteni Istent, megváltozni, megtisztulni. De lényegében mindhárom ugyanaz az Isten, csak más módon kerül kapcsolatba velünk.⁷

Az Apostoli Hitvallásban is megfogalmazzuk, hogy hisszük a Szentlelket, azaz azt, hogy Ő létező Isten és a Szentháromság harmadik személye. A Szentlélek nemcsak pünkösöd óta létezik, hanem – Ő maga is Isten – örökkévaló. Az Ószövetségben a „ruah” kifejezés kapcsolódik hozzá. Mivel az ószövetségi világban az absztrakció nem igazán van jelen, így a fogalmak általában konkrétumokhoz kötődnek. (Ez segítheti a nagyon is konkrét gondolkodású gyermekek számára a megértést.)

A „ruah” kifejezés többértelmű fogalom. Emberhez és Istenhez egyaránt kapcsolódik a lélek szó és jelentései. Jelenti a szelet, az emberi lélegzetet, leheletet, életerőt is az ószövetségi leírásokban – láthatjuk tehát, mennyire tág értelmű. Emberi értelemben érzések is kapcsolódnak hozzá, akár jó, akár negatív jelentéssel. Isten vonatkozásában azt olvassuk, hogy a teremtéskor Isten Lelke „lebegett a vizek felett”. Isten ereje Ő, aki által létrejött a világmindenség. Az „Úr Lelke” kifejezés is többször előfordul az Ószövetségben. Általa hirdetik Isten szavát a próféták például, vagy olvashatjuk azt is, hogy a hozzá térőket Isten a Lelkével ajándékozza meg, amitől megújul az életük. Az Újszövetségen ugyanez a szemlélet folytatódik, ahol a szél, lélegzet értelem kapcsolódik a kifejezéshez.

A Szentlélekkel kapcsolatos tanítás rendszerezése az Újszövetség utáni korban történt meg. A Szentlélek munkájával azonban többféleképpen találkozhatunk. Az emberek életében mint Isten Ereje, a Szentlélek Isten munkálkodik általuk. Jézus Krisztus életében is: fogantatásánál, születésénél, a hatalommal való „felkenésénél”, a pusztai tartózkodásánál, tetteiben egyaránt. A pünkösdi csoda által az egyház életében is jelen van a Szentlélek.⁸

A Szentlélek munkáját Kálvin szorosán összekapcsolja az üdvösséggel. Erről azt írja, hogy Isten adja, és a Szentlélek belső, titkos munkájaként lesz a mi sajátunk. Kitér arra is, hogy Jézus Krisztusnak, az egyszülött Fiúnak ajándékozott jótétemények lesznek a mieink. A Szentlelket ő kötelékként érti, amellyel Krisztus hatékonyan magához köt bennünket.⁹

A Szentlélek láthatatlanul van jelen és munkája révén ismerhető fel. Személy, akit a Szentírás több módon megnevez és többféle jelképe van:

- „Jézus Pártfogónak nevezi (Jn 14,16). Ő tesz alkalmassá és késszé arra, hogy Istent a szívünkbe fogadjuk és az Ő akaratát akarjuk követni.
- Az Igazság Lelkének is nevezi (Jn 14,17), aki vezet bennünket és megmutatja, hogy mi az igaz és helyes Isten akarata szerint. Az ember ezt önmagától nem tudja felismerni, de

⁷ Cseri Kálmán: Református hitünk és életünk. Kálvin Kiadó, Budapest, 1991. 25.o.

⁸ Szentlélek szócikk. In: Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon I–II. Kálvin Kiadó, Budapest, 1993. Interneten elérhető: www.arcanum.hu

⁹ Kálvin János: Institutio, A keresztyén vallás rendszere. III.1.1. Kálvin Kiadó, Budapest, 2014.

Isten Szentlelke segít nekünk a saját bűneink és az Isten szerinti változás felismerésében (Jn 16,7-8).

- Szentlelket mindenki kaphat, aki hisz Jézus Krisztusban, és a szívébe akarja fogadni az Isten Igéit.
- Ha a Szentlélek által Isten a szívünkben él, akkor a hívő ember élete megváltozik. A Biblia azt tanítja erről, hogy a Szentlélek emberi életünkben felismerhető azokról a tettekről (jó gyümölcsökről), amelyeket teszünk. (Gal 5,22–23).
- A Szentlélek Vigasztaló Úr (Róm 8,26). Mellettünk áll a nehéz helyzetekben is. Bátorító Igéket és szavakat juttat eszünkbe, biztat a kitartásra. Velünk van, együtt hordozza velünk a terheinket. Mindeközben reménységet ad a számunkra.”¹⁰

A Szentlélek nem látható, ezért a Szentírás jelképeket (szimbólumokat használ) a kifejezésére. Ezek a következők:

- szél: nem tudjuk honnan, mikor és hogyan érkezik. Ahogyan a Lélek munkája sem mindig látható.
- galamb: Isten jelenléte, melyet Jézus megkeresztelkedésekor is láhattunk. Békességet teremt.
- tűz: kiégeti a rosszat (tisztít), világosságot ad, ahogyan az ember a Szentlélek által adott világosságban ismerheti meg magát igazán.
- víz: szomjúságot olt, koszt, szennyet elmos, tisztít. Jézus a Jn 7,38–39-ben az élő vízhez hasonlítja a Szentlelket.

Megtérés

A pünkösdi történet egyik fontos dogmatikai témája a megtérés. A pünkösdi zarándokok kérdésére Péter válasza az, hogy megtérést és megkeresztelkedést javasol. A megtérés fogalma elvont, távoli dolog marad a gyermekek számára addig, amíg tartalmilag érthetővé nem tesszük a számára. A megtérés egy olyan teológiai folyamat, amelynek gondolati, hitbeli és magatartási vonatkozása is van. Egy 180 fokos fordulatot jelent, amikor az ember a korábbi életvitelének (teológiai értelemben a bűnnek) hátat fordít, és visszafordul Isten felé, hogy az Ő akaratát kövesse. Az Ó- és az Újszövetségben is fontos szerepe van a megtérésnek. Az ószövetségi kifejezés (sub) irányváltoztatást jelent, de szorosan kapcsolódik az Istennel kötött szövetséghez való visszaforduláshoz, odaforduláshoz. A Szentírásban több alkalommal olvashatunk arról is, hogy a megtérés belső dolog, melyben nem a külsőségek számítanak. Az Újszövetségben két kifejezés tartozik hozzá. Az egyik (episztrephein), ami az ószövetségi fogalom görög fordítása, de második szócsoporthoz az újszövetségi korban a bűnbánatot is magában foglaló szó (metanoein) is megjelenik. Az Újszövetség hangsúlyozza, hogy a megtéréshez hozzátartozik a bűnbánat. A fő fókusz továbbra is az Isten felé forduláson van.¹¹

---

¹⁰ Szászi Andrea: Isten Igéjének a tükrében. Kálvin Kiadó, Budapest, 2018. 96. o.

¹¹ Megtérés szócikk. In: Bartha Tibor (szerk.): Keresztény Bibliai Lexikon I–II. Kálvin Kiadó, Budapest, 1993. Interneten elérhető: www.arcanum.hu

Megkeresztelkedés

A keresztség ma az egyház egy fontos szertartását jelöli. Sákramentumként tartjuk számon és Krisztus rendelése (tanítása), a keresztség szereztetési Igéje szerint végezzük. A Heidelbergi Káté szerint a keresztség emlékeztet Krisztus kereszthalálára és arra, hogy ez az emberért (érted és értem) történt. Teológiailag, mivel Krisztus váltságműve is egyszeri esemény, a keresztségnek is egyszer kell megtörténnie. Az egyházba való befogadás (belépés) szimbóluma is egyben, és elköteleződés a tanítványságra. Az egyháznak mint Krisztus testének a tagjává válik a megkeresztelt ember, valamint egyszerre Isten népének és az új szövetségnek a tagja is lesz. Külső jele a víz, mely jelkép. Jelzi Krisztus áldozatát, mellyel lemosta rólunk a bűn szennyt. A keresztség sákramentuma szorosan kapcsolódik a bűnbocsánathoz és az újjászületéshez, az újjászületett élethez. Isten adja ezt a bűnbocsánatot számunkra a Krisztus által elvégzett áldozatért, és eredménye az újjászületett élet.¹² Magának a keresztségnek és keresztelkedésnek is vannak bibliai gyökerei. Már az Ószövetségben is szorosan kapcsolódott a hitélethez, de mai értelemben Keresztelő János gyakorolta. Ő összekapcsolta a megtérést és a megkeresztelkedést. Keresztelő Jánosnál a keresztség a Jordán folyóban, vízzel történt (alámerítés), míg Jézus senkit sem keresztelt vízzel. Az Ő „keresztsége” a pünkösdi eseményhez köthető, amikor kitöltötte Lelkét a tanítványokra. A tanítványokról tudjuk, hogy vízzel kereszteltek.¹³ A bibliai időkben a keresztség az Istenhez való fordulás, Isten követésére való szándék kifejezéseként is értelmezhető. Pünkösdkor Péter instrukciója az emberekhez teljesen egyértelmű: forduljanak el a bűntől és részesüljenek Jézus váltságmunkájában, forduljanak az Úrhoz és kötelezzék el magukat Krisztus követésére.

Egyház

Krisztus teste, Isten népe, Isten által kiválasztott és Isten számára elkülönített emberek (szentek) közössége. Gyülekezet, ahol a tagok a Szentlélek által Krisztushoz tartoznak és a Lélek munkálkodik közöttük. Teológiailag beszélhetünk látható és láthatatlan egyházzal, mely szerint a látható egyház tagjai azok, akik jelen vannak a gyülekezetekben. A láthatatlan egyházba pedig azok tartoznak, akik valóban elkötelezték magukat Isten ügyének.

Istennek kiválasztott emberei és népe már az Ószövetségben is volt, de keresztyén értelemben egyházzal az újszövetségi kortól beszélhetünk. Pünkösdkor, a Péter prédikációjára megtért emberek közül jött létre az ősgyülekezet Jeruzsálemben. Ebben a könyvben olvashatunk arról is, hogy az első gyülekezetet keresztyéneknek kezdték el Antióchiában nevezni. Az első gyülekezetnek megvoltak a maga jellegzetességei, melyre a *Pünkösdi csoda* c. feldolgozás is kitér. Ezek a következők:

- Közösségben voltak a megtértek egymással, rendszeresen összegyűltek és hirdették, valamint tanították Isten Igéjét.
- Istentiszteleti közösségben vettek részt, ahol közösen vettek úrvacsorát is.
- Egymást támogatták, és mindenük közös volt, megosztották a vagyonukat.

Az első gyülekezet után sorra jöttek létre Pál missziói, útjai révén a keresztyén közösségek.

---

¹² Fekete Károly: A Heidelbergi Káté magyarázata. Hálaadásra vezető vizsgálat 129 kérdés-feleletben. Kálvin Kiadó, Budapest, 2013. 294–309. o.

¹³ Keresztel szócikk. In: Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon I–II. Kálvin Kiadó, Budapest, 1993. Interneten elérhető: www.arcanum.hu

Teológiailag az Apostoli Hitvallás foglalja össze, hogy mit hiszünk az egyházzól. Anyaszentegyház és szentek közössége néven hangzik el a hitvallásban. A Szentlélek munkája az egyházhoz szorosan hozzátartozik, amiről a Heidelbergi Káté 54–56. kérdés-feleletei is megemlékeznek. Ebben elhangzik, hogy időbeliségtől függetlenül Istennek van kiválasztott népe, melyet a Szentlélek által gyűjt össze. Ezt a gyülekezetet Isten oltalmazza és megőrzi, egyéni hitvallásként pedig elmondható, hogy ennek mi magunk is élő és elválaszthatatlan tagjai vagyunk. A káté az egyház jellemzői közül kiemeli az egységet, a szentséget és az egyetemes jelleget. Az egység arra vonatkozik elsősorban, hogy Krisztus az alap, Őt követjük és Benne egységes az egyház közössége. Szentségét az Isten számára elkülönítettség, Istenhez tartozás adja. Egyetemessége pedig azt jelenti, hogy az egész világra kiterjed.¹⁴

Valláspedagógiai szempontok

a) Az 1–4. évf. gyerek tipikus gondolkodásmódja a témával kapcsolatban

Az elvont fogalmakkal alapvetően egy óvodás, kisiskolás gyermek nehezen bánik. A pünkösdi történetben több olyan elem is van, mely ide sorolható. A történeti vonal jól megfogható és izgalmas a számukra: akár Jézus mennybemenetele (melynek a kapcsán azért felmerülnek kérdéseik: hová ment, miért ment, mikor jön vissza), akár a pünkösdi csoda és az első gyülekezet születése. Szoktuk a pünkösdöt az egyház születésnapjaként is emlegetni, mely kézzelfoghatóbbá teszi számukra az eseményeket. Szeretném azonban kiemelni, hogy egyáltalán nem baj, ha bizonyos elvont fogalmak előkerülnek és bevezetésre kerülnek a gondolkodásmódjukba – természetesen a korosztály számára érthető szinten. Erre a későbbi időben építeni tudnak majd. Másrészt éppen a Szentháromság és a Szentlélek munkája kapcsán merülnek fel olyan gondolatok, amelyeket emberileg teljesen megérteni nem lehet (kortól függetlenül), csak hittel szívünkbe fogadni. Ez a hit pedig ugyanúgy a Szentlélek ajándéka. Nem kell tehát mindig, mindent magyarázni, racionális értelmezéssel ellátni a gyermekek számára sem. Hagyjuk inkább megszólalni az Igét és élni azt a csodát, amivel a pünkösdi történetben találkozhatnak a gyermekek is.

Maga a pünkösdi csoda izgalmas és érdekes lehet a gyermekek számára. Az a különleges jelenség, ami ott megtörtént, felcsigázza az érdeklődésüket és leköti őket. Emellett a gyülekezeti közösség, illetve maga a közösségi lét is közel állhat hozzájuk. A közösségi lét örömét, az együtt munkálkodást, együtt imádkozást, éneklést, közös Istenre figyelést szívesen élik meg minden korosztályban. Bátorítást jelenthet számukra az a gondolat, hogy Jézus nem hagyott egyedül bennünket, hanem elküldte a Szentlelkét, hogy szüntelenül velünk legyen. A pünkösdi történeten és az apostolok tettein keresztül, konkrét példák alapján rá tudunk arra is mutatni, hogy a Szentlélek hogyan munkálkodik az emberek között és emberek által. Ez segítheti számukra a Lélek munkájának a megértését.

b) Tipikus kérdések ettől a korosztálytól ehhez a témához és rövid válaszlehetőségek

---

¹⁴ Fekete Károly: A Heidelbergi Káté magyarázata. Hálaadásra vezető vizsgálatás 129 kérdés-feleletben. Kálvin Kiadó, Budapest, 2013. 231–244. o.

- **Hová ment Jézus?**

A látható, földi világból vissza Isten láthatatlan, mennyei világába. A mennyország nem egy fizikai hely (nem az űr és nem az ég), amit meg tudnánk határozni, hanem az Isten láthatatlan világa.

- **Miért ment el Jézus?**

Azért, mert a földi küldetését elvégezte. De nem hagyott egyedül bennünket, hanem elküldte a Szentlelket: saját Lelkét (Isten Lelkét) hozzánk. Ha földi testben marad közöttünk, akkor térben és időben korlátok közé lett volna szorítva. Így viszont láthatatlanul, de folyamatosan jelen van az egész világmindenségben, minden emberhez közel.

- **Visszajön-e valamikor Jézus? Mikor?**

A Biblia ír arról, hogy az idők végén lesz Krisztus második visszajövetele. Ennek az idejét nem tudjuk, mert azt tanította Jézus, hogy az Atya tudja. Lesznek előjelei, de nem tudhatjuk pontosan, hogy mikor fog megtörténni. Itt Jézus már nem úgy jön el, mint ahogyan első eljövetelekor – egy jászolban, gyermekként, hanem teljes hatalmában. Annyit tudunk róla, hogy ez váratlanul fog megtörténni, nagy hatalommal és dicsőséggel jön el. De ennek a pontos módja és formája nincs leírva a Szentírásban.

- **Hol van és kicsoda a Szentlélek?**

Isten Lelke folyamatosan körülöttünk és bennünk van. Láthatatlan, de munkálkodik az életünkben. Ha egy Igéből, igehirdetésből, vagy bármilyen módon felismerjük, hogy Istennek üzenete van a számunkra, az az Ő munkája és megértjük azt. Ahogyan abban is a Szentlélek segít nekünk, hogy olyan dolgokat tegyünk, amelyeknek Isten örül. Ha a Szentlélekről gondolkodunk, akkor a Szentháromságról is érdemes beszélünk.

Isten, számunkra, emberek számára nem könnyen érthető. Lényege a szeretet és szeretében szeretné megszólítani az embert és újra helyreállítani a szeretetkapcsolatot az emberrel. Azért, hogy jobban megérthessük és közel kerülhessünk hozzá, három módon jelentette ki magát nekünk: Atya, Fiú és Szentlélek. Az Atyára általában úgy gondolunk, hogy a világ teremtője és gondviselője. Jézus Krisztusról van szó, ha a Fiúra gondolunk. Ő az, aki értünk élt és értünk halt meg. Megváltott bennünket és ezzel a váltsággal adott lehetőséget a szeretetkapcsolat újbóli megélésére. A Szentlélek pedig, mint élő személy, ugyanakkor Isten Lelke és Isten Ereje láthatatlanul munkálkodik bennünk és közöttünk. A Szentírás sokféle névvel és jelzővel illeti, hogy érthetőbb legyen a munkája a számunkra.